

11 sönd. efter tref.

Predikan i Osby kyrka 23 aug 2009

”Tro och liv”

Luk 18:9-14

Till några som litade på att de själva var rättfärdiga och som såg ner på alla andra riktade Jesus denna liknelse: **10** "Två män gick upp till templet för att be, den ene var farisé, den andre tullindrivare. **11** Fariséen ställde sig och bad för sig själv: 'Jag tackar dig, Gud, för att jag inte är som andra människor, tjuvar och bedragare och horkarlar, eller som tullindrivaren där. **12** Jag fastar två gånger i veckan, jag lämnar tionde av allt jag köper.' **13** Men tullindrivaren stod avsides och vågade inte ens lyfta blicken mot himlen utan slog med händerna mot bröstet och sade: 'Gud, var nådig mot mig syndare.' **14** Jag säger er: det var han som gick hem rättfärdig, snarare än den andre. Ty den som upphöjer sig skall bli förödmjukad, men den som ödmjukar sig skall bli upphöjd."

Två män gick till templet den här dagen. Den ene med stolta steg den andre med nedböjt huvud. Den ene rättfärdig medan den andra var allt annat än rättfärdig. Åtminstone om man räknar rättfärdighet inför människor.

För vad är att vara rättfärdig? Å ena sidan så är det ju ett teologiskt begrepp som betyder att man inför Gud har gjort rätt för sig. Men mellan olika tider och kulturer så kan det variera ganska betydligt vad som är rättfärdigt inför människor.

I det här aktuella fallet: rättfärdig var den som höll Mose lag. Den var naturligtvis ganska omfattande och till Guds ursprungliga lag hade man dessutom lagt till ett antal mänskliga bud, närmare bestämt 613 stycken. Att fariséen fastade två gånger i veckan var ett sådant här extrabud, som inte fanns där ursprungligen.

För en som inte var expert kunde den vara ganska svår att överblicka, men om man lag manken till så gick den att hålla, det var ju fråga om yttre levnadsregler, höll man dem så ansågs man vara rättfärdig.

I vår tid så är det kanske inte religiösa levnadsregler som är de viktigaste när det gäller att hållas för rättfärdig inför människor. Åtminstone inte i samhället i stort. Fasta och tionde ingår inte i våra människobud, vi har hittat på andra.

För oss kan det handla om att sköta sin kropp: äta sunt och motioner regelbundet. Det kan vara att man köper ekologisk mjölk eller att klimatkompensera sina flygresor. Trycket att vara rättfärdig på dessa punkter kan vara ganska hög i vår tid.

Men detta vill jag inte ha sagt att det skulle vara något fel att leva sunt och vara rädd om miljön. Men Jesus menade inte heller att det var något fel att fasta två gånger i veckan och ge tionde. Allt detta är gott och behjärtansvärt, det är inte det som är problemet.

Farisén han kom in i templet, ställde sig så alla kunde se honom och började be högt, vilket man vanligen gjorde. Men det står också att han "bad för sig själv" och de orden antyder att det inte var på riktigt som han bad: det var ingen sann bön riktad till Gud. Han var mer angelägen om att de andra tempelbesökarna skulle höra honom än att Gud skulle höra honom.

Och när han väl börjar be så är det viktigaste för honom att jämföra sig med andra. Han ser hur förträfflig han är jämfört med tullindrivaren. Andras misslyckande var ett medel för honom för att själv framstå som bättre. När folk i hans omgivning blev ertappade med olika fel så var det förmodligen något som han i grunden tyckte var bra, då steg han ju själv i graderna, även om han naturligtvis aldrig skulle erkänna det. Den här farisén hade drabbats av jämförandets gift.

En fråga som vi kan fundera över: är jag prätig på ett sätt som får andra att känna sig nedtryckta i skorna? Jag tror att om man umgicks med ett äkta helgon, som var lika god och from som den här farisén, ja långt bättre, så tror jag ändå inte att jag som medelmåttig syndare skulle känna mig futtig eller värdelös. Helgon är goda, men utan att skylta med det, utan att pracka detta på andra. Tvärtom så blir andra istället inspirerade till att själva försöka leva som de.

Farisén var inte mycket till inspiration, han hade ett perfekt yttre liv, men saknade inre liv. Men låt oss nu lämna farisén och övergå till tullindrivaren.

Tullindrivarna utgjorde en alldeles egen samhällsgrupp som gick ockupationsmaktens ärende. Han hade för dyra pengar i förväg köpt sig rätten att ta ut fastställda skatter och tullavgifter. Dessa avgifter var hans levebröd och det var nog inte mycket som hindrade att han tog ut mer än vad som var fastställt. Risken för honom att åka dit var liten, han hade ju romarna bakom sig. Och eftersom han redan var föraktad och utstött från folket så var det ändå meningslöst för honom att försöka hålla sig väl med dem. Så vi kan nog utgå ifrån att de flesta tullindrivarna försökte krama ut så mycket pengar som möjligt under den tid som de hade köpt rätten att driva in skatt och avgifter.

Så vi förstår att tullindrivarna inte riktigt går att jämföra med dagens anställda inom skatteverket. Ska vi jämföra med något idag kanske maffian gör mer rättvisa, de som livnär sig på att driva in pengar med ganska hårdhänta metoder. Jag tror inte att det var så många tullindrivare som gick till templet för att be. Jag tror att de flesta var ganska samvetslösa typer.

Men just den här hade drabbats av självinsikt. När han kom till templet så var det med bävan, han trängde sig inte på utan ställde sig avsides.

Han vågade inte ens lyfta blicken. Han har inget gott att komma med, han har bara levt för sig själv, för att berika sig själv. Men pengarna gav honom ingen glädje utan blev istället en ständig påminnelse om hans smutsiga hantverk. Han försöker inte urskulda sig, han vet att det han gjort är fel. Det enda han säger är: "Gud var mig nådig syndare". Men det var en äkta bön, den vad avsedd för Gud och bara för Gud. Det var en bön som glädde änglarna i himlen, de som gläder sig var gång en människa omvänder sig. Den här tullindrivaren hade blivit vad Jesus kallar: en som är fattig i anden. Och om dem säger han: "Saliga är de som är fattiga i anden, dem hör Guds rike till." Inför Gud var han utfattig, orättfärdig och han insåg det. Men det betyder också att det inte fanns något i vägen mellan honom och Gud.

Om vi jämför oss med andra, så är rättfärdighet något relativt. Då kan vi upptäcka att vi är riktigt hyggliga, särskilt om man noga väljer dem man ska jämföra sig med.

Men inför Gud är vi alla orättfärdiga, inför Gud så är vi alla tiggare, som den här tullindrivaren. Men vad var det Jesus sa om honom? Det var han som gick hem rättfärdig. Den rättfärdighet som är en gåva från Gud. Den rättfärdighet som ingen människa kan förtjäna utan bara ta emot för Kristi skull.

Två män gick hem från templet den där dagen. Den ene lättad och befriad, den andre med en märklig känsla av saknad, trots att han ju hade allt.

Två män gick hem, den ene rättfärdig men inte den andre. Men nu var alltså rollerna ombytta, åtminstone om man räknar rättfärdighet inför Gud. Och det är ju den som räknas.